

Hoeksche waard - Air

1998 Rotterdam Zuidwaarts Theoretisch ontwerp voor de Hoeksche Waard (meervoudige opdracht).

Hoeksche waard - Air

1998 Rotterdam Zuidwaarts Theoretisch ontwerp voor de Hoeksche Waard (meervoudige opdracht).

AIR hoekse waard

Dit plan is een van de acht inzendingen voor de manifestatie AIR Hoeksche Waard: een weids polderlandschap omgeven door grote rivieren in de invloedssfeer van Rotterdam. Het ontwerp geeft een beeld van een mogelijke ontwikkelingsstrategie voor het gebied.

De leegte van het landschap vormt een gekoesterde waarde in een maatschappij die in hoog tempo verandert en steeds voller wordt. Tegelijkertijd staat het als monofunctioneel agrarisch gebied sterk onder druk. Zo balanceert de Hoeksche Waard op de grens van verstilling en verandering. Is het mogelijk is deze situatie van onbestemdheid een ruimtelijk plan voor de Hoeksche Waard te maken? Het antwoord is gezocht in een vrijwel programmaloze stedenbouw die geen eindbeeld fixeert maar vooral het faciliteren van tijd, geld en zeggenschap in zijn vaandel heeft. Een stedenbouw die een beroep doet op de basale vaardigheden van het landmeten, van het organiseren van de ontsluiting van het grondvlak, van het zo eenvoudig mogelijk conditioneren van veranderingen in het dagelijks leven.

Gebied: 32.500 ha grootschalig polderland, 15 dorpen, 6 gemeenten.

Ontwerp: 1999.

In opdracht van: Stichting Architecture International Rotterdam.

Publicaties: Hoeksche Waard, AIR-Zuidwaarts "Waar het landschap begint." blz. 74-83; Bussum / Rotterdam 2000.

de Architect 1999-6, blz. 12-13.

Blauwe Kamer 1999-3, blz. 18-25

Anja Guinée, "AIR-Zuidwaarts: De toekomst van de Hoeksche Waard".

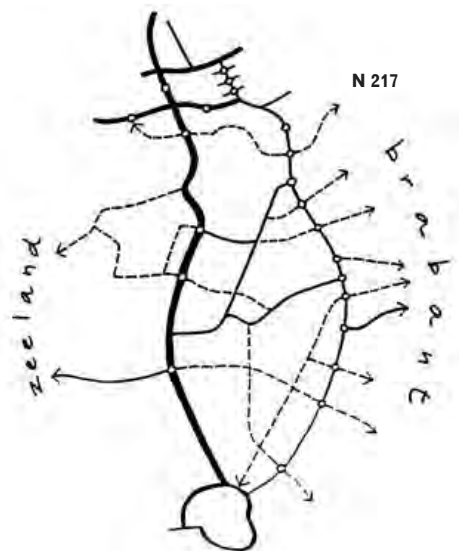
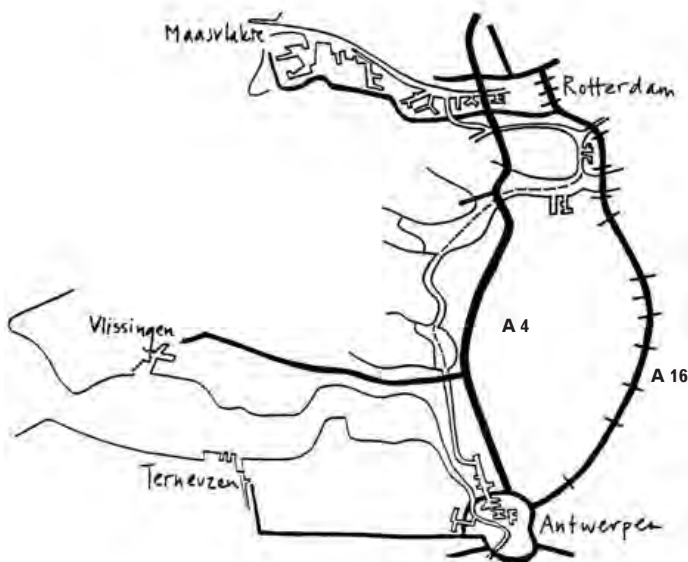
Stedenbouw & Ruimtelijke Ordening 1999-3, blz. 8-13.

Tentoonstellingen.

Nederlands Architectuur instituut, Rotterdam 1999.

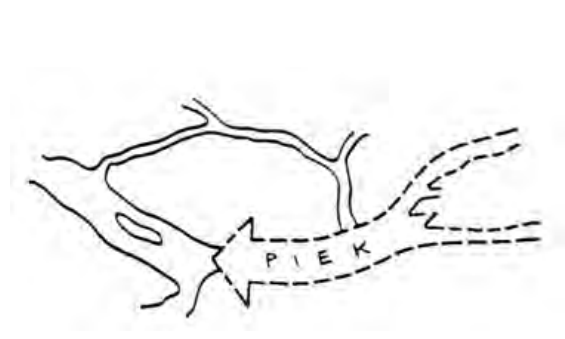
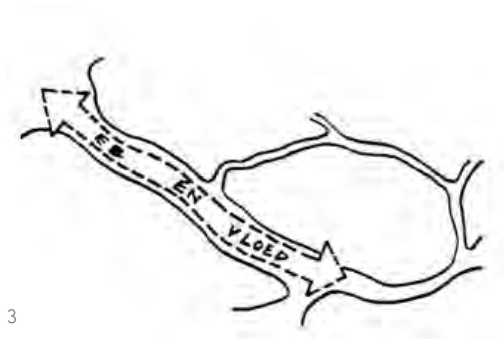
Palais de Peralbes,

Barcelona 2001.

1. A4 en het netwerk van havens
2. het regionetwerk

1. getijdenbewegingen
2. piekaanvoer rivieren

Onzichtbare processen zoals bodemdaling en klimaatverandering hebben een grote invloed op de toekomst van de Hoeksche Waard. We stellen voor om langs de oevers van de rivierarmen weer getijdenwerking toe te laten, om de zuidelijke polders als overlaatgebieden voor hoogwater-situaties te gebruiken, en om een oude veenpolder (het Oude Land van Strijen) te gebruiken voor de berging van zoet water. Daarnaast vraagt de ligging van het gebied tussen Rotterdam en Antwerpen om een duidelijke stellingname.

We stellen voor om intensieve verstedelijking te blijven koppelen aan de fijnmazige infrastructuur van spoorlijnen en snelwegen via Dordrecht, Breda en Rosendaal; om de A 4 alleen te realiseren als een bypass die de grote havens in de regio met elkaar kortsluit; en om nieuwe ontwikkelingen in de Hoeksche Waard te koppelen aan het secundaire net van regionale wegen (de N 217).

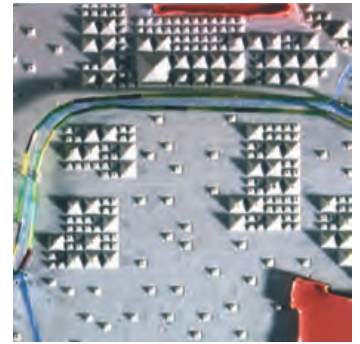
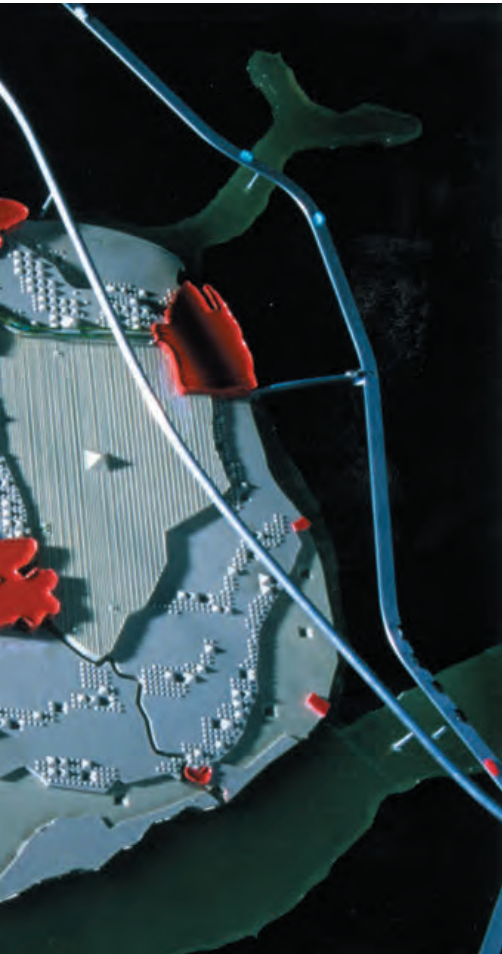
De tijdmachine

Ons plan voor de Hoeksche Waard bestaat uit een gebiedsindeling (zonering) en een bijbehorend afsprakenstelsel (strategie). Het plan werkt als een tijdmachine die de veranderingen in het gebied moduleert naar tijd (tempo) en ruimte (schaal). De inzet is om het gebied geschikt te maken voor een breder scala aan levenswijzen en bedrijfsvoeringen. Per gebied kan worden gekozen voor het versnellen of vertragen van het tempo en voor het differentiëren of integreren van de schaal. Versnelling van het ontwikkelings- en levenstempo vindt plaats door aansluiting te zoeken bij het infrastructurele netwerk op regionale en internationale schaal. De regionale weg (N217) vormt hiervoor de ruggengraat.

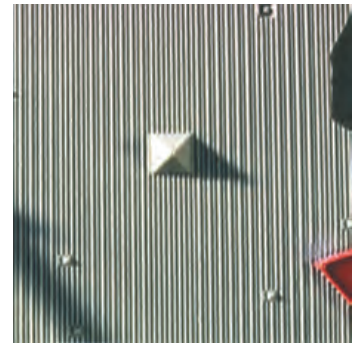
Vertraging vindt plaats door aansluiting te zoeken bij de trage cycli van de rivierendelta, en/of gebieden los te koppelen van de regionale en internationale infrastructuur. Het differentiëren van de schaal betekent dat het landschap zich ontwikkelt naar een meer geschakeerde samenstelling van verschillende onderdelen. Integratie van de schaal betekent dat de verschillende onderdelen van het huidige landschap juist worden samengevoegd en opgaan in een groter geheel. In plaats van meer geschakeerd wordt het landschap juist homogener. Deze tijdmachine veronderstelt een demontage en een herdefiniering van de Hoeksche Waard. De Hoeksche Waard vormt niet een monolithisch geheel, gedefinieerd

door de contour van het eiland, noch een optelsom van zes op zichzelf staande gemeenten. Op basis van de tijdmachine kunnen partijen binnen de Hoeksche Waard bepalen waar, met wie, moet worden samengewerkt, waar gemeenten of anderen zelfstandig kunnen handelen, en waar coalities met instanties buiten de Hoeksche Waard moeten worden gesloten. Zo impliceert de tijdmachine ook een afspraak over zeggenschap en een aanspraak op mogelijke geldstromen.

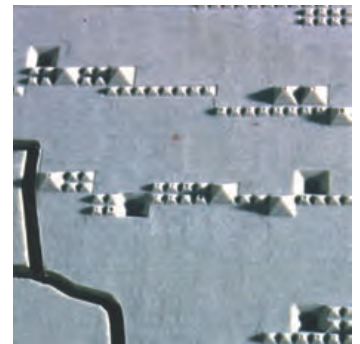

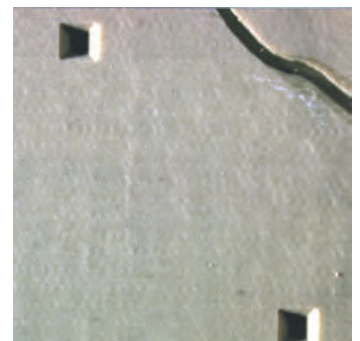
legenda 1:
versnellen en differentiëren

legenda 2:
versnellen en integreren

legenda 3:
vertragen en differentiëren

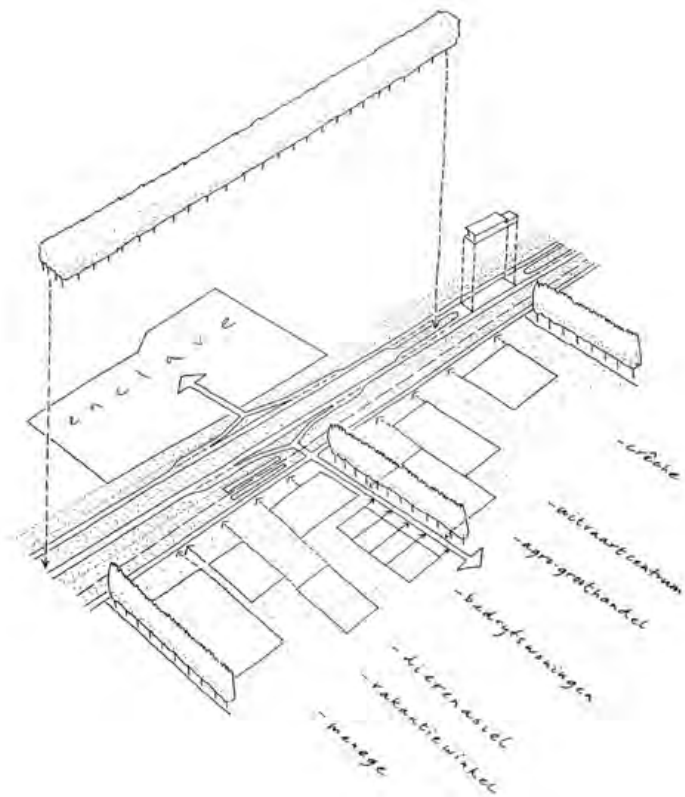
legenda 4:
vertragen en integreren

Versnellen en differentiëren

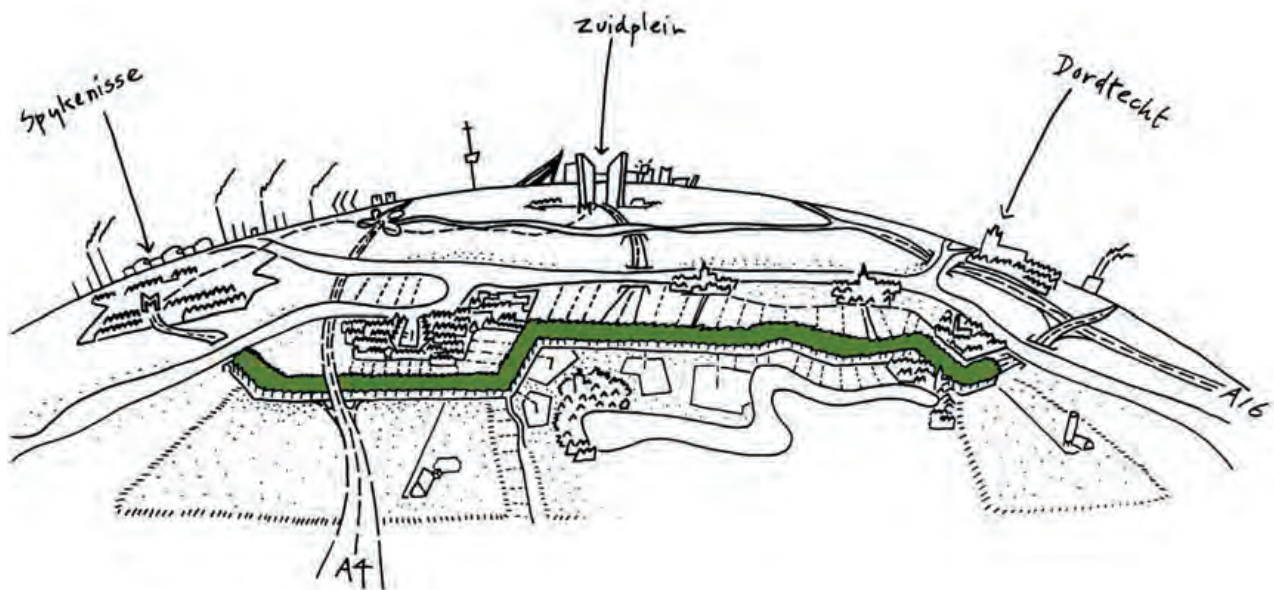
In het noorden zoekt de Hoeksche Waard aansluiting bij de 'snelle tijd' door de N 217 op te spannen tussen de A16 en de toekomstige A4. De weg, die over de volle lengte van een dak van essen wordt voorzien, doorkruist het gebied als een tunnelbos van oost naar west.

Door een slim ontsluitingssysteem kunnen langs deze weg reeksen van kavels hun adres krijgen. De noordkant van de weg kan zich ontwikkelen tot een strip met een grote variëteit aan stedelijke en rurale functies. Langs de zuidkant kunnen zich kavels en enclaves ontwikkelen met de nadruk op recreatieve en residentiële programma's. De nieuwe functies zijn door hun ligging zowel op de regionale als op de internationale schaal georiënteerd. Hier ontmoeten de regiobewoners elkaar in computergroothandel, biertuin, moskee en golfbaan. Het leven wordt beheerst door de hectiek van alledag.

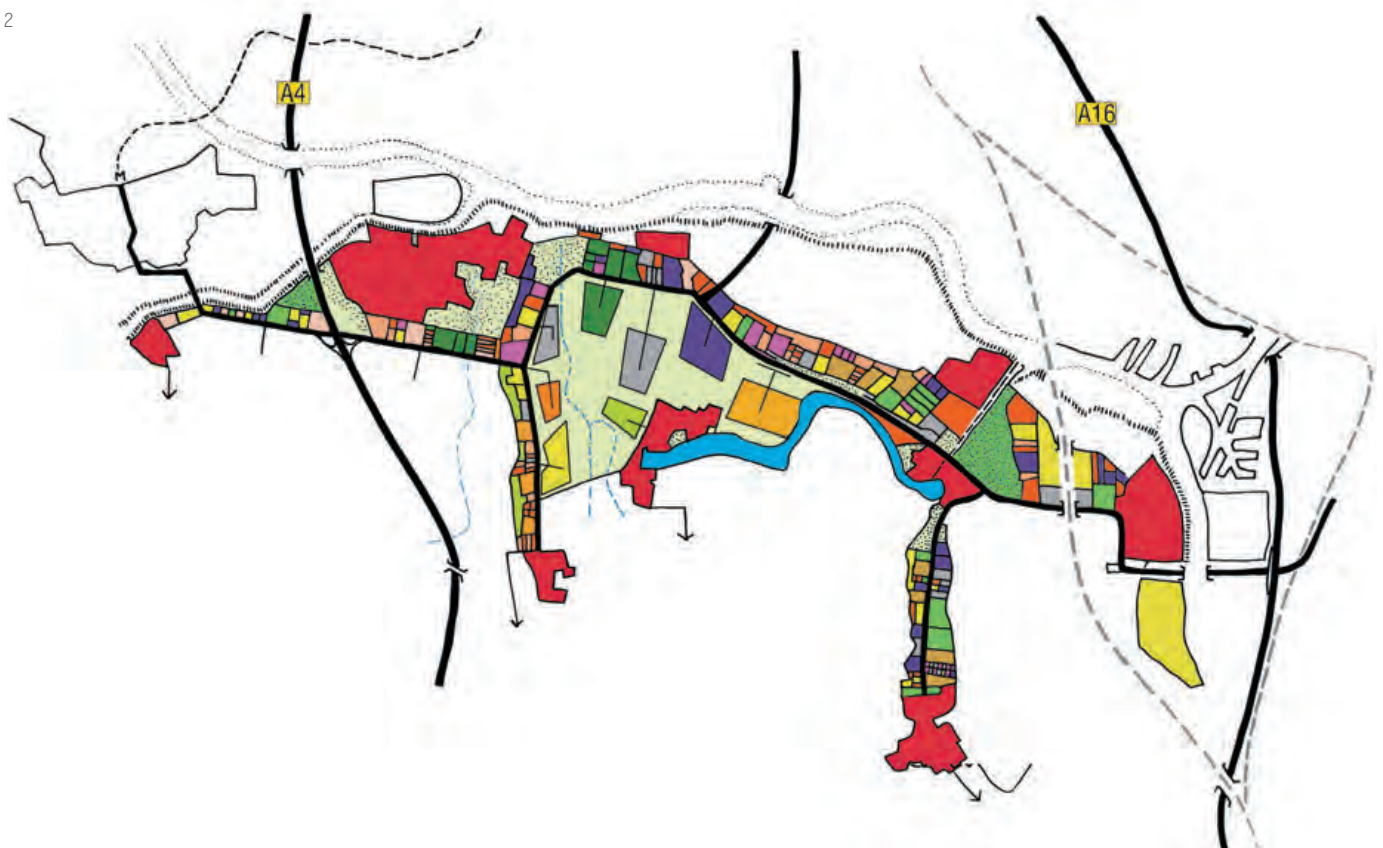
1. de regioweg (N 217)
tussen Dordrecht en Spijkenisse

2. de regioweg met kavels en enclaves

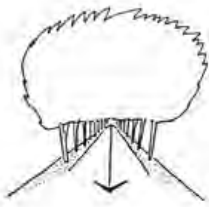
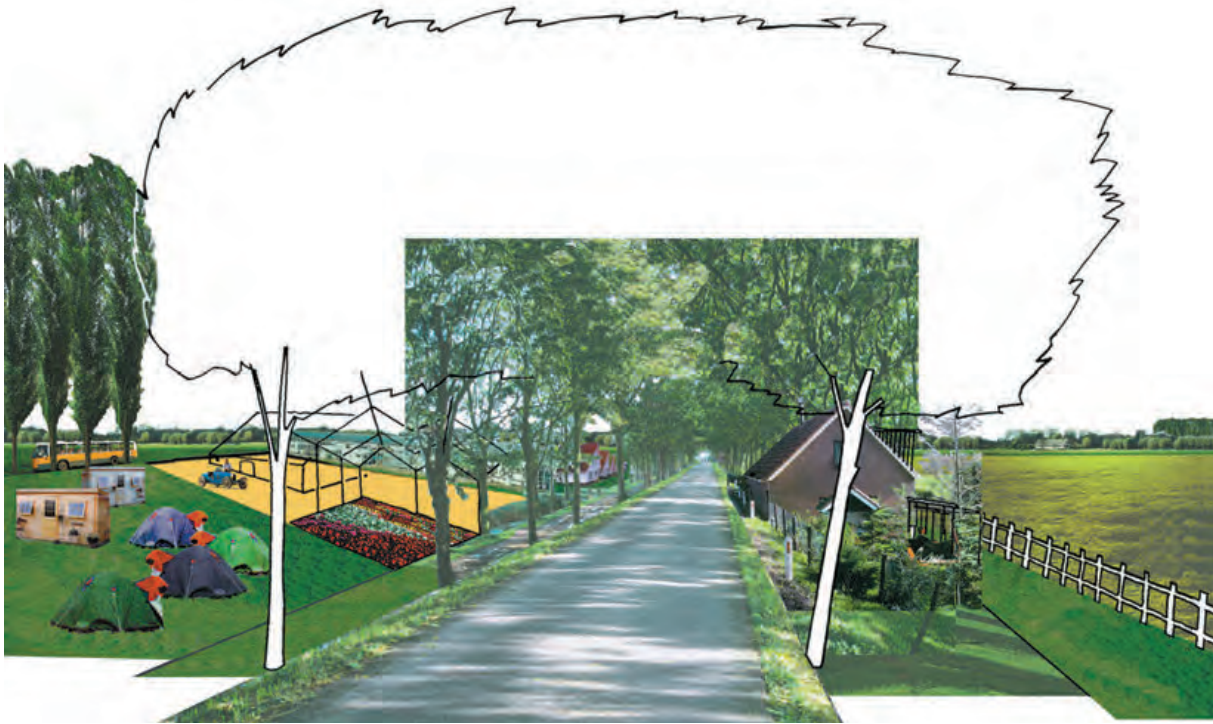

1

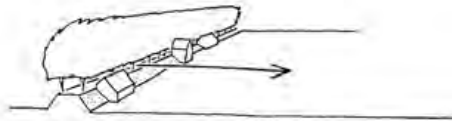
2

1

Vertragen en differentiëren

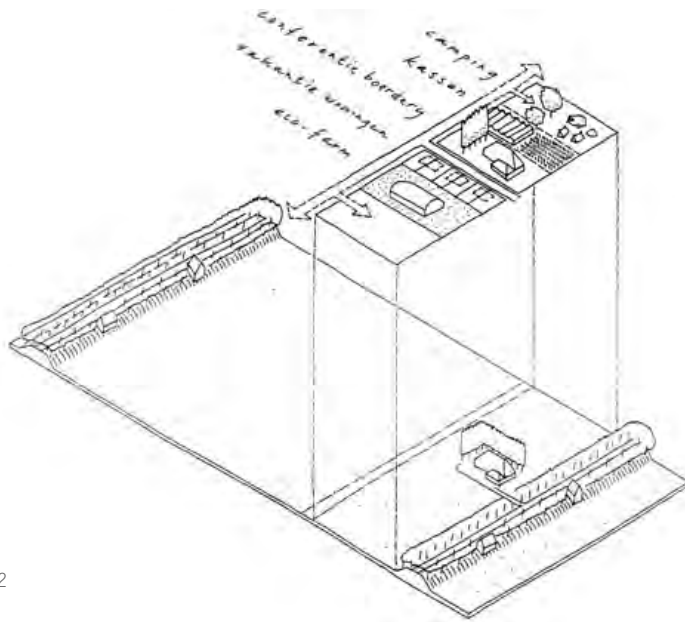
Het landschap met de lange, parallel lopende essendijken is het mooiste deel van de Hoeksche Waard. De dijken zijn vrij dicht bebouwd. Hier viert de cultus van het eigen erf hoogtij. Het individuele domein staat in direct contact met de grootst denkbare schaal. Intimiteit en panorama gaan hand in hand. Dit deel van de Hoekse Waard leent zich het meest voor enerzijds een kleinschalige diversificatie van het boerenbedrijf en anderzijds voor het onorthodoxe wonen. De menging van boerenbedrijf en wonen resulteert in een ruraal woonlandschap. Hiervoor wordt geen vastomlijnd plan ontworpen maar een stelsel van regels en afspraken geponeerd. Zo krijgen eigenaren het recht om extra ontsluitingswegen aan te leggen, mits die op den duur tot parallelweg aaneengeschakeld kunnen worden. Een

zekere rust en vertraging wordt gegarandeerd door de aansluiting op de A4 bij Numansdorp te verwijderen. In het rurale woonlandschap ontmoeten de perifere stedeling, tweede woningbezitter, beheerder van de caravanstalling, agrotourist, kaasmaker en bio-boer elkaar. Hier kun je genieten van het ritme van de seizoenen.

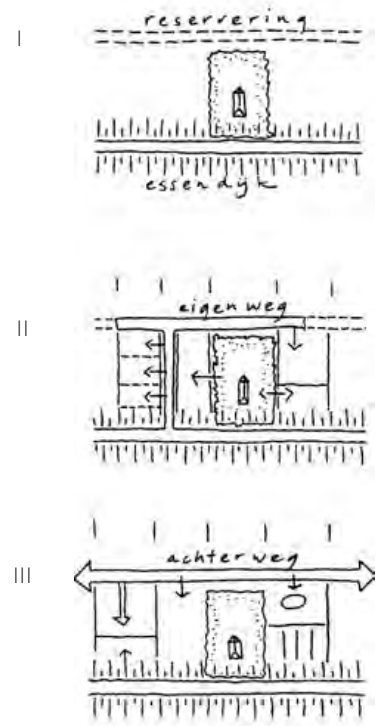

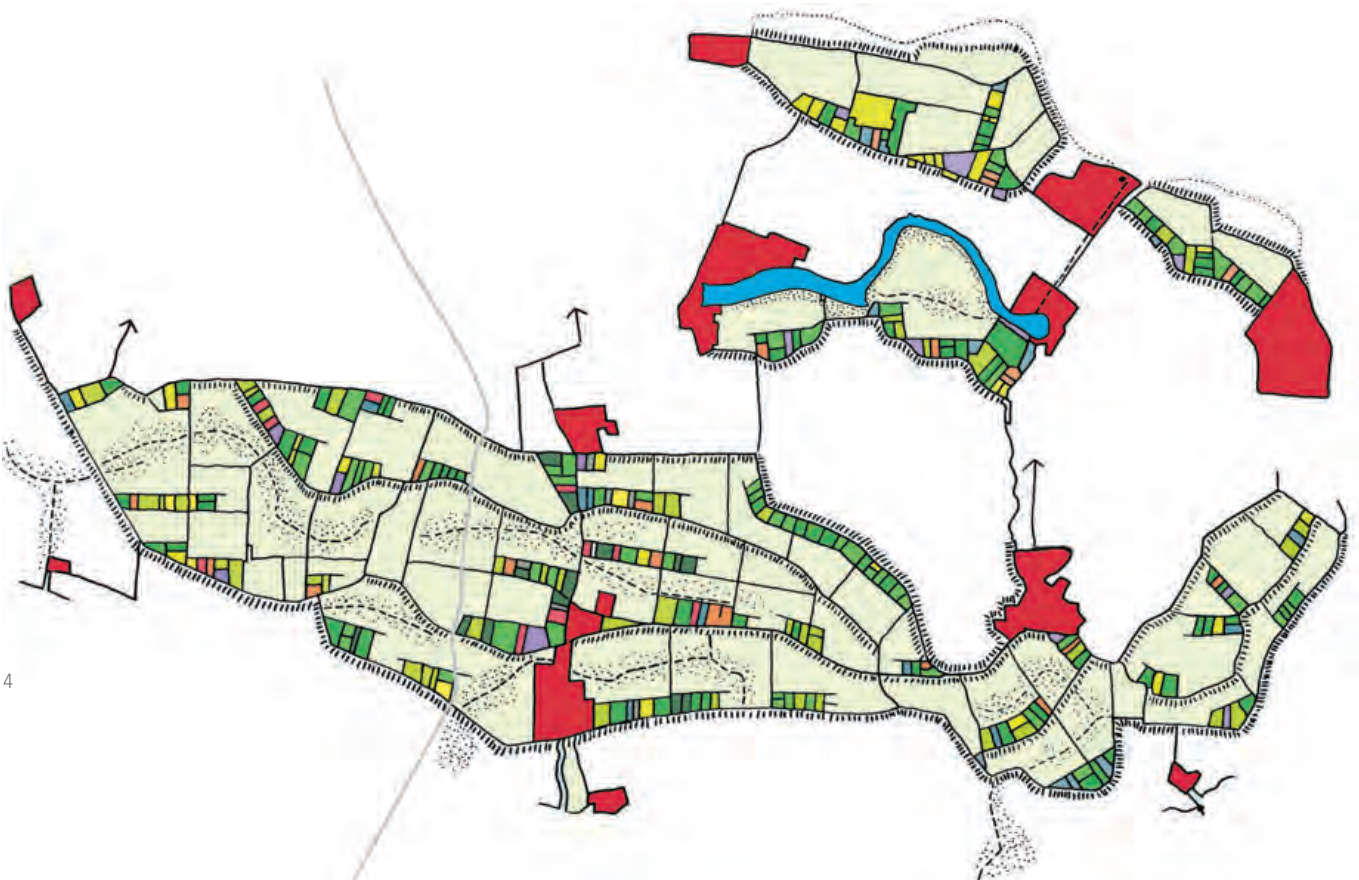
1. intimiteit en panorama
2. regels voor een ruraal woonlandschap
3. stapsgewijze ontwikkeling
4. dijken en parallelwegen

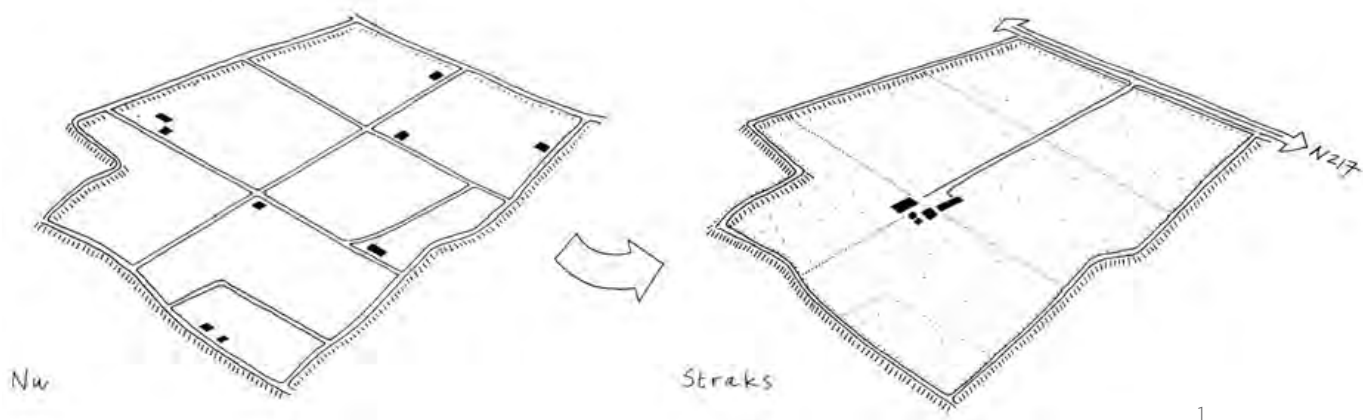
2

3

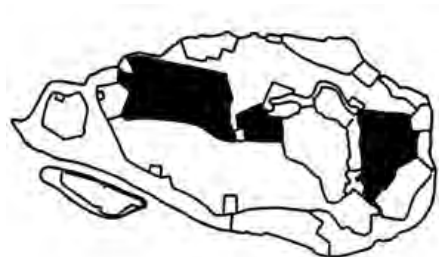
4

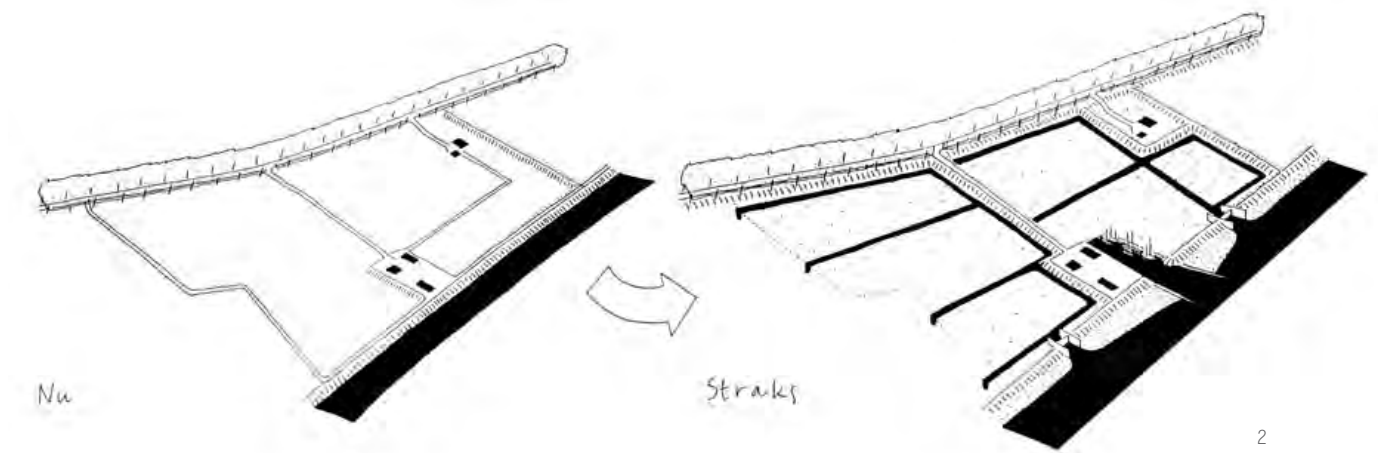
1

Versnellen en differentiëren

De grote polders ten zuiden van de N 217 lenen zich dankzij hun uitstekende ontsluiting voor het op de wereldmarkt georiënteerde gespecialiseerde boerenbedrijf. Door landwegen te verwijderen of te privatiseren tot eigen weg kan de omvang van de bedrijfsvoering ongeremd groeien. Een homogeen landschap van een radicale grote schaal kan tot ontwikkeling komen. Hier trekken de tractoren hun sporen door de akkers.

1. grootschalige landbouw
2. grootschalige natuur

2

De meest zuidelijke polders langs Haringvliet en Hollands Diep en het Oude Land van Strijen krijgen een functie in het grootschalige water- en natuurbeheer in de rivierendelta. Delen kunnen periodiek onder water staan; delen worden geheel of gedeeltelijk ontoegankelijk voor de gemotoriseerde bewoner, bezoeker of passant. Hier heersen stilte, wind, water, riet, vogels en recreatieve dwaalgasten. De polsslag van de delta slaat de tijd.

